

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Апстракт:

Со потпишувањето на Болоњската декларација во септември 2003 година официјално започна Болоњскиот процес како реформа на високото образование во Македонија. Мобилноста и интернационализацијата се едни од клучните аспекти на Болоњскиот процес. Во овој труд се појаснува поимот „интернационализација“ и се претставува како нов модел на образование кое ќе ги задоволи потребите на современото општество и ќе одговори на современите барања и предизвици, се образложува потребата од интернационализација на високото образование и на крај се даваат заклучоци и препораки за иднината на интернационализација на високото образование во Македонија..

Клучни зборови: Болоњски процес, интернационализација, високо образование, Европски кредит трансфер систем (ЕКТС).

Marija Todorova², Vesna Kocева**

INTERNATIONALISATION OF HIGHER EDUCATION

Abstract:

Macedonia has officially joined the Bologna process as a higher education reform process, by signing the Bologna declaration in September 2003. Mobility and internationalization are the key features of the Bologna Process. This paper clarifies the term “internationalisation” as a new model of education that will meet the needs of our modern society with all of its modern requirements and challenges, it explains the need for internationalisation of higher education and finally gives conclusions and recommendations for the future of the internationalisation of higher education in Macedonia.

Keywords: Bologna process, internationalisation, higher education, European Credit Transfer System (ECTS).

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“-Штип

²Faculty of Philology, University “Goce Delcev” - Stip, Macedonia

„Интернационализација“ - нов модел на образование

„Интернационализацијата на високото образование“ или како што порано се нарекувала „интернационално образование“, се појавува под влијание на глобализацијата на нашите економии и општества и постои повеќе од 20 години. Поимот „интернационално образование“ за прв пат се појавува и станува популарен во 80-тите год. а веќе во текот на 90-тите се прават напори тоа да се различи од компаративното, глобалното и мултикултурното образование. Иако најверојатно никогаш нема да може да се формулира универзална дефиниција, важно е јасно да се објасни и разбере суштината на овие феномени. Интернационализацијата се дефинира како „Активности, програми и услуги поврзани со меѓународни студии, меѓународна образовна размена и техничка соработка“ (Agum, van de Water, 1992: 202). Но, една од најчесто употребуваните дефиниции е онаа на Џејн Најт. Според него, под интернационализација на институционално ниво се подразбира: „Процес на интегрирање на интернационалните и интеркултурните димензии во наставата, истражувањата и услужните функции на институцијата“ (Jane Knight, 2008: 19). Како што вели тој, „Интернационализацијата го менува светот на високото образование, а глобализацијата го менува светот на интернационализацијата“ (Jane Knight, 2008: 1). Овој поим подразбира многу компоненти, пристапи и активности, вклучувајќи трансфер на кредити или степен на образование, академска размена, развој на наставните програми, соработка и конкуренција итн.

Постојат два вида на интернационализација:

- *интернационализација во странство*, сите форми на образование надвор од земјата вклучувајќи мобилност на луѓе, проекти, програми и услуги.
- *интернационализација во земјата*, ориентирана повеќе кон наставните програми и се фокусира на активности кои ги развиваат интернационалното или глобалното разбирање и интеркултурните вештини.

Интернационализација во странство

За да се постигне интернационализација на високото образование, сите учесници, како академскиот кадар и студентите, така и соработничкиот кадар и др. вработени, треба да преземат одговорност за:

- развивање на глобалното разбирање и придонес кон глобалното општество;
- применување на етички, инклузивни и флексибилни приоди кон учењето, наставата и истражувањето;
- градење на социјалниот и културниот капитал;
- работење и реализација на соработка во локален, национален и меѓународен контекст.

Од интернационализацијата на високото образование голема придобивка би имале не само академскиот кадар, туку и студентите и затоа клучни аспекти на интернационализацијата во странство се мобилноста на кадарот и мобилноста на студентите.

Мобилност на кадарот

Кога ќе се спомене мобилност, обично се подразбира мобилност на студентите. Универзитетите имаат развиено политики за промовирање на мобилност на студентите а поретко и на кадарот. Може да се каже дека мобилноста на кадарот не е доволно промовирана, иако Еразмус програмите обезбедуваат средства за финансирање како на академски така и на административен кадар и многу од нив нудат можности за академска размена на кадарот како дел од наставниот или истражувачкиот процес.

Мобилноста на наставниот кадар е од голема важност бидејќи стекнатото меѓународно искуство позитивно ќе се одрази врз реализирањето на севкупниот наставен процес.

Од друга страна пак, мобилноста на административниот кадар привлекува многу малку внимание иако некои институции нудат можности за професионален развој од областа на човечките ресурси. Програмите за мобилност вообичаено траат краток временски период т.е. само неколку дена или седмици и затоа, оние кои земаат учество во истите, сметаат дека искуството стекнато за време на тој престој не би имало некакво подолгорочно влијание врз развојот или работењето на институциите и дека не претставува особена можност за напредок во кариерата.

Од голема важност е да се посвети поголемо внимание на промовирање на мобилноста на кадарот бидејќи, како интегрален дел од глобалните цели на секоја институција, е една од најважните теми во политиките на високото образование.

Со интернационализација на високото образование кадарот би имал можност:

- да го вреднува и искористи стекнатото искуство во рамките на својата организација, да покаже чувство на гордост и припадност, а тоа би придонело за создавање на инклузивна култура;
- да ги разбира верувањата, претпоставките и вредностите за себе и другите, поставени во личен, културен и национален контекст;
- да ги прошири искуствата и да ги цени меѓународниот развој и различните контексти на учење, со цел да се подобри квалитетот и да се зголемат можностите за настава, учење и истражување;
- да истражува глобални прашања и да даде личен и колективен придонес кон поширокото општество.

Мобилност на студентите

Европскиот кредит трансфер систем – ЕКТС претставува систем на интегрирани студии меѓу факултетите во Европа, а студентската мобилност е негово основно обележје. Студентската мобилност претставува можност, секој студент да студира на факултет надвор од својата држава, соочувајќи се со подеднакво квалитетен начин на студирање.

Студентскиот престој во странство може да значи студентите да учествуваат во краткорочни меѓународни програми како дел од своите студии во земјата, како што е на пр. Еразмус програмата, или да се запишани на некои од студиските програми во странство како редовни студенти. Меѓународните студенти се од голем интерес не само за универзитетите во кои студираат, туку и за владите, градовите и многу други организации поврзани со „бизнисот“ на високо образование.

Со интернационализација на високото образование студентите би имале можност:

- за поврзување со луѓе од целиот свет, зголемување на довербата за развој и користење на меѓукултурните и интерперсоналните вештини, што би довело до создавање на доживотни пријателства и соработки;
- да искушат нови култури, јазици, начини на работа, учење и размислување, да ги прошират своите хоризонти што би им помогнало да успеат на глобалниот пазар на трудот;
- да бидат дел од меѓународната академската заедница;
- да се ангажираат и да учествуваат во решавањето на глобални прашања и со своите лични верувања, претпоставки, ставови и вредности да помогнат во развојот на глобалното државјанство.

Интернационализација во земјата

Поимот „Интернационализација во земјата“ во Европа се појавува уште во 1999 год. и се фокусира на наставната програма, наставата и учењето, и постигнатите резултати. Беше дефиниран како „Сите меѓународни активности со исклучок на студентска и кадровска мобилност“ (Crowther, Joris, Otten, Nilsson, Teekens and Wächter, 2001:8) или како „Инструменти и активности „во земјата“, кои се фокусираат на развивање на меѓународни и интеркултурни компетенции на студентите“ (Beelen, Leask, 2011). Но, последната општо прифатена дефиниција е „Процес на интегрирање на интернационална и културна димензија во формалните и неформалните наставни програми за студенти во земјата“ (Beelen, Jones, 2015). Интернационализацијата во земјата е ориентирана најмногу кон наставните програми.

Интернационализација на наставните програми

Иако во глобален контекст и под влијание на глобализацијата, сепак интернационализацијата е дефинирана со регионалните, националните и институционалните закони и прописи, култури и структури. Не постои универзално применлив модел во зависност од самите институции, нивното уредување и начинот на работа.

За да се постигне интернационализација на високото образование, наставните програми треба да бидат дизајнирани така, да би можеле да:

- овозможуваат учење, мобилност, соработка и вработување во глобален контекст;
- вклучат релевантни светски трендови;
- одговорот на разновидноста и демографските промени во рамките на академската заедница;
- го докажат влијанието на дејноста, поврзана со процесот на интернационализација, врз високото образование во пракса.

ЕКТС – Болоњска декларација и Македонија

Интернационализацијата во Европа произлегува и е поттикната од Еразмус програмите, иницирани од Европската Комисија, уште пред 30 години. Освен врз интернационализацијата, Еразмус има огромно влијание и врз реформите во високото образование. Го спроведе пилот - Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) и отвори пат за Болоњскиот процес и реализација на Европското високо образование.

Со потпишувањето на Болоњската декларација во јуни 1999 година од страна на европските министри за образование, земјите потписнички се обврзаа да направат реформи во структурата на националните високообразовни системи и да започнат со сериозна реорганизација на истите. Со Болоњската декларација се остваруваат три главни цели: меѓународна конкурентност, мобилност и подготвеност за вработување. Предвидените реформи се фокусираат на хармонизација на високото образование во Европа, зголемување на мобилноста на студентите и на професорите, зголемување на „пазарот на труд“ за дипломирани студенти. Министрите од земјите потписнички на Болоњската декларација се состануваат на секои две години за да се разгледаат достигнувањата на Болоњскиот процес и да се предвидат и утврдат приоритетите за наредните години.

Со потпишување на Болоњската декларација во септември 2003 година во Берлин, Република Македонија се приклучи на Болоњскиот процес, со што образовните институции се обврзаа да ги имплементираат клучните аспекти³:

- воспоставување единствен Европски простор за високо образование;
- обезбедување мобилност на студентите и академскиот кадар и препознатливост на дипломи со користење на ЕКТС како универзална алатка;
- воведување трициклусни студии кои би се финализирале со споредливи дипломи дополнети со додаток на диплома;
- подигнување на нивото на квалитет на образовните услуги во академските институции;
- зајакнување на научно-истражувачката дејност како услов за унапредување на високообразовната дејност.

³ Здружение на граѓани „Младински образовен форум“ – Скопје (2010): ЕКТС - Реалност или илузија во високото образование.

Заклучок

Во последниве децении, интернационалната димензија во високото образование во Европа зазема централно место во програмите на европските и националните влади, на високообразованите институции и нивните претставнички тела, на студентските организации и агенции за акредитација. Треба да се стремиме интернационализацијата да биде во центарот на вниманието на секоја високообразовна институција со цел да се зајакне соработката помеѓу земјите членки и земјите кандидати за влез во ЕУ. Институциите треба да се стремат да направат стратегија која би имала позитивно влијание врз процесот на интернационализација, особено врз градењето партнерства, мобилност на студенти, настава на англиски јазик, привлекување на странски студенти, мобилност на кадар итн. Со добра стратегија за интернационализација би се зголемил бројот на институционалните партнерства со други региони и земји, би се зголемил бројот на странски студенти во земјата и на студенти кои сакаат да студираат во странство, наставата во сè поголема мера би се одвивала на англиски јазик, институциите би ангажирале повеќе кадар и истражувачи од странство, би се отвориле можности за нашиот кадар надвор од земјата. Сето ова, индиректно ќе овозможи да се постигне трансфер на знаење и искуство а со тоа и да се подобри квалитетот на високото образование.

Референци

- [1] Arum, S., & van de Water, J. (1992). The need for a definition of international education in U.S. universities. In C. Klasek (Ed.), Bridges to the futures: Strategies for internationalizing higher education. Carbondale, IL: Association of International Education Administrators.
- [2] Beelen, J. & Jones, E. (2015). Redefining internationalisation at home. Bucharest, Romania: Bologna Researchers Conference.
- [3] Beelen, J. & Leask, B. (2011). "Internationalisation at home on the move". Internationalisation of Higher Education Handbook. Berlin: Raabe Academic Publishers.
- [4] Crowther, P., Joris, M., Otten, M., Nilsson, B., Teekens, H. & Wächter, B. (2001). Internationalisation at home: A position paper. Amsterdam: European Association for International Education.
- [5] Knight, J. (2008). Higher education in turmoil. The changing world of internationalisation. Rotterdam, the Netherlands: Sense Publishers.
- [6] Здружение на граѓани „Младински образовен форум“ – Скопје (2010): ЕКТС - Реалност или илузија во високото образование: http://www.herdata.org/public/ECTS_in_HE_Macedonia.pdf
- [7] Мобилност на кадарот во високото образование. Национални политики и програми: <http://eacea.ec.europa.eu/Education/eurydice/documents/focus-on/156MK.pdf>